

مرجع کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه (۱) مباحث حقوقی و موضوعات کارشناسی

(ویژه تمامی رشته‌ها)

تألیف و تدوین:

محمدعلی فرشادفر

دبیر کمیته آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری

ویراستار:

محبت محمودیان

سرناسه: فرسادفر، محمدعلی-۱۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور: مرجع کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه (۱) مباحث حقوقی و موضوعات کارشناسی / تألیف و تدوین: محمدعلی فرسادفر
مشخصات نشر: تهران نوآور ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری: ۳۴۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۸-۴۱۲-۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا مختصر
یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر به نشانی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۰۰۲۰۳

مرجع کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه (۱)
مباحث حقوقی و موضوعات کارشناسی

نشر نوآور

ناشر همکار: پارسیا

تألیف و تدوین: محمدعلی فرسادفر

ویراستار: محبت محمودیان

ناشر: نوآور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۸-۴۱۲-۸

مرکز یخش:

نوآور، تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری
نرسیده به خیابان دانشگاه ساختمان ایرانیان، پلاک ۵۸، طبقه دوم، واحد ۶
تلفن: ۹۲-۶۴۴۸۴۱۹۱، www.noavarpub.com

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان مصوب سال ۱۳۴۸ برای ناشر محفوظ و منحصراً متعلق به نشر نوآور می‌باشد. لذا هر گونه استفاده از کتب یا قسمتی از این کتاب (از قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، عکس برداری، نشر الکترونیکی، هر نوع انتشار به صورت اینترنتی، سی‌دی، دی‌وی‌دی، فیلم قابل صوتی یا تصویری و غیره) بدون اجازه کتبی از نشر نوآور ممنوع بوده و شرعاً حرام است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

لطفاً جهت دریافت الحاقات و اصلاحات احتمالی این کتاب به سایت انتشارات نوآور مراجعه فرمایند.

www.noavarpub.com

<https://telegram.me/noavarpub>

<https://www.instagram.com/noavarpub/>

فهرست مطالب

۲۱	فصل اول: فرهنگ اصطلاحات کاربردی حقوقی.....
۳۲	فصل دوم: درباره مراجع قضایی بیشتر بدانیم.....
۳۲	آشنایی با اوراق قضایی- عرض حال حقوقی یا دادخواست.....
۳۷	دادخواست تجدیدنظر.....
۳۷	موارد رد دادخواست تجدیدنظر.....
۳۹	دادخواست دیوان عدالت اداری.....
۴۰	عرض حال کیفری شکوائیه.....
۴۱	اظهارنامه.....
۴۳	مراحل ارسال اظهارنامه.....
۴۳	اخطاریه.....
۴۳	احضاریه.....
۴۶	برگ جلب.....
۴۶	برگ اجرائیه.....
۴۷	برگ اجرائیه دارای ستون‌های زیر است.....
۴۷	محکوم‌علیه مکلف است از تاریخ ابلاغ اجرائیه.....
۴۸	دادنامه.....
۴۸	حکم و قرار.....
۴۹	برگ بازجویی و صورت‌مجلس.....
۵۱	آشنایی با مراجع قضایی - مراجع عمومی و صلاحیت آنها.....
۵۲	دادگاه‌های نخستین و صلاحیت آنها.....
۵۲	دادگاه عمومی حقوقی.....
۵۵	دادگاه خانواده، سازمان، صلاحیت و آیین دادرسی آن.....
۵۷	دادگاه عمومی جزایی.....
۵۷	دادگاه کیفری استان.....
۵۸	دادگاه تجدیدنظر استان و صلاحیت آن.....
۵۸	مراجع استثنایی (اختصاصی) و صلاحیت آنها.....
۵۹	مراجع استثنایی (اختصاصی) حقوقی.....
۵۹	مراجع استثنایی حقوق دادگستری.....

۵۹	مراجع غیر دادگستری
۵۹	شورای حل اختلاف
۶۱	مراجع پیش‌بینی‌شده در قانون کار
۶۲	مراجع ثبتی
۶۳	هیئت حل اختلاف پیش‌بینی‌شده در مقررات ثبتی
۶۴	سایر مراجع ثبتی
۶۴	مراجع استثنایی کیفری
۶۴	دادگاه‌های نظامی
۶۵	دادگاه انقلاب
۶۵	دادگاه ویژه روحانیت
۶۶	دیوان عالی کشور
۶۷	قسمت شعب و هیئت‌های عمومی دیوان عالی کشور
۶۹	دادسرای دیوان عالی کشور (دادسرای کل)
۷۰	وظایف دیوان عالی کشور
۷۱	دادسرا
۷۲	وظایف دادسرا

۷۴	فصل سوم: علائم اختصاری رشته حقوق
۷۴	علائم اختصاری رشته حقوق که آشنایی با آنها برای کارشناسان مفید است

۷۵	فصل چهارم: شوراهای حل اختلاف
۷۵	هر آنچه که باید درباره صلاحیتهای شورای حل اختلاف بدانید
	دو نظریه مشورتی مربوط به قانون شورای حل اختلاف منتشرشده در روزنامه رسمی مورخه ۱۳۹۵/۱۱/۲۰
۷۷	مراحل رسیدگی در شوراهای حل اختلاف

۸۰	فصل پنجم: تأمین دلیل
۸۰	تأمین دلیل در قانون آیین دادرسی مدنی
	مواد قانونی تأمین دلیل در قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی)
۸۲	تفاوت تأمین دلیل و تأمین خواسته
۸۳	نمونه دادخواست صدور قرار تأمین دلیل با کارشناس
۸۴	صدور رأی با استناد به نظریه کارشناسی در ضمن اجرای قرار تأمین دلیل

۸۵ نظر کمیسیون نشست قضایی در خصوص تأمین دلیل ۸۵

۸۵ پرسش و پاسخ در خصوص حق الزحمه کارشناسی در تأمین دلیل ۸۶

۸۶ قرار رد درخواست تأمین دلیل ۸۶

۸۶ تأمین دلیل جهت کارشناسی ساختمان ۸۶

۸۶ اعتراض به نظریه کارشناس در تأمین دلیل رسیدگی نمی‌شود ۸۶

۸۶ ممانعت متصرف یا طرف دعوی از اجرای قرار کارشناسی یا اجرای قرار تأمین دلیل ۸۷

۸۷ دو مثال جهت آشنایی بیشتر با مفهوم تأمین دلیل ۸۷

درخواست تأمین دلیل فوری با جلب نظر کارشناس و برآورد هزینه‌های انجام شده جهت تعمیر مغازه ۸۸

تأمین دلیل با جلب نظر کارشناس در خصوص خسارت وارده در اثر گودبرداری ۸۹

ادعای عدم انجام تعهدات و درخواست تأمین دلیل ۹۰

تأمین دلیل مبنی بر عدم رعایت درز انقطاع ۹۱

تأمین دلیل مبنی بر عدم اتمام نقاشی ساختمان ۹۱

تقاضای تأمین دلیل بدون ابلاغ به خوانده و ارزیابی ارزش ملک ۹۲

تقاضای تأمین دلیل و برآورد خسارت وارد به ساختمان در اثر آتش ۹۲

تأمین دلیل فرسوده بودن یک باب منزل در مجاورت ملک خواهان ۹۲

تأمین دلیل جهت آماده تحویل نبودن مغازه ۹۳

تأمین دلیل خسارت وارده ۹۳

نمونه نظریه کارشناسی تأمین دلیل میزان خسارت وارد شده ۹۴

تأمین دلیل در دعاوی پیمان ۹۵

فصل ششم: مراحل اقامه دعاوی در دادگستری ۹۶

۹۶ مراحل اقامه دعاوی در دادگستری ۹۸

۹۸ جهت تجدیدنظر ۹۸

۹۸ آرای قابل تجدیدنظر در امور مدنی ۹۹

۹۹ چه اشخاصی حق تجدیدنظر دارند ۹۹

۹۹ مهلت تجدیدنظر ۹۹

۹۹ خاتمه صلاحیت دادگاه بدوی ۹۹

۹۹ تصمیمات دادگاه تجدیدنظر ۱۰۱

فصل هفتم: قرار کارشناسی و مسئولیت کارشناس چیست؟ ۱۰۱

۱۰۲ رجوع به کارشناس در قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی) .. ۱۰۲

۱۰۲ یک نکته در مورد انتخاب کارشناس ۱۰۲

- شرایط انتخاب کارشناسان و تشریفات اظهار عقیده ۱۰۲
- اعتبار نظر اکثریت در کارشناسی هیئتی ۱۰۳
- تخلف کارشناس دادگستری ۱۰۳
- رأی بر اساس نظر کارشناس ۱۰۳
- اجرای قرار کارشناسی از حیث ارائه محل و تهیه وسیله ۱۰۳
- سؤالات موضوع تعرفه دستمزد کارشناسی ۱۰۳
- حداکثر حق الزحمه کارشناسی ۱۰۴
- ایداع دستمزد کارشناس ۱۰۴
- غیرتجاری بودن دفتر کارشناسان رسمی دادگستری... با شرط مالک بودن ۱۰۵
- یادآوری قوانین کارشناسان رسمی ۱۰۵
- چگونه نظریه کارشناسی خود را به مرجع کارشناسی برسانیم؟ ۱۰۶
- استفاده از نظرات کارشناسان غیررسمی در صورت نبود کارشناسان رسمی ۱۰۶
- قاضی الزامی به تبعیت از نظر کارشناسی ندارد ۱۰۶
- جهت رد کارشناسی ۱۰۷
- توصیه‌های کارشناسی برای کاهش مراجعه به شورای انتظامی ۱۰۷
- آیا دریافت دستی حق الزحمه می‌تواند برای کارشناس جرم تلقی شود؟ ۱۰۸
- مدت نگهداری نظریه دادگستری ۱۰۹
- کارشناس مکلف به قبول امر کارشناسی که از دادگاه به او ارجاع شده می‌باشد ۱۰۹
- تأخیر در ارائه اظهارنظر کارشناس ۱۰۹
- اظهارنظر در اموری که خارج از صلاحیت کارشناس است ۱۰۹
- منع قانونی کارشناسان دولتی ۱۰۹
- چنانچه کارشناس در خارج از مهلت تعیین شده مبادرت به اظهارنظر کرده باشد ۱۱۰
- شرایط تغییر رشته کارشناسان رسمی ۱۱۰
- آیا بازنشستگان سازمانهای دولتی می‌توانند امور کارشناسی سازمانهای مذکور را بپذیرند یا خیر؟ ۱۱۰
- آیا کارشناس می‌تواند به لحاظ کسر هزینه نسبت به نرخ تعرفه رسمی از انجام کارشناسی خودداری کند؟ ۱۱۰
- آیا تعیین حق الزحمه بر اساس تعرفه با توجه به ماده ۲۶۴ ق.آ.د.م برای محاکم الزامی است یا خیر؟ ۱۱۱
- درخواست‌های شفاهی ۱۱۱
- استمهال ۱۱۱
- درجایی که پرداخت حق الزحمه کارشناسی بعهده طرفین است و اگر یک‌طرف از پرداخت امتناع نماید چه باید کرد؟ ۱۱۱

کاهش دستمزد کارشناسی ۱۱۱

قرار کارشناسی ۱۱۲

مطالبه ضرر و زیان از کارشناس ۱۱۲

حقوق صنفی کارشناسان ۱۱۲

کارشناس در چه حالتی توسط دادگاه جلب می‌شود؟ ۱۱۳

کارشناس در آیین دادرسی کیفری (جدید) ۱۱۳

بازدید از محل موضوع کارشناسی ۱۱۵

اطاله دادرسی و ارتباط آن با امر کارشناسی ۱۱۵

نحوه استعلام در مورد ابهامات پرونده ۱۱۵

تحصیل دلیل در کارشناسی ۱۱۶

انواع نظریات کارشناسی ۱۱۶

اولویت شرکت کارشناس در محاکم دادگستری ۱۱۶

پرونده خوانی در محکمه ۱۱۶

انواع قرارهای کارشناسی ۱۱۷

اقدامات لازم در بازدید و معاینه محلی ۱۱۷

اقدامات پس از اجرای قرار کارشناسی ۱۱۸

تخلفات کارشناس رسمی و دادگاه انتظامی ۱۱۸

آشنایی با خلاصه قوانین عمومی مورد نیاز کارشناسان در تمام رشته‌ها (۱) ۱۲۱

آشنایی با خلاصه قوانین عمومی مورد نیاز کارشناسان در تمام رشته‌ها (۲) ۱۲۳

آشنایی با خلاصه قوانین اختصاصی مورد نیاز کارشناسان رسمی راه و ساختمان ۱۲۵

آیا درج کلمه منحصرأ در پروانه کارشناسان رسمی صحیح است؟ ۱۳۲

فصل هشتم: مروری بر قواعد مهم حقوقی برگرفته از قواعد فقه ۱۳۳

فصل نهم: نظرات مشورتی قوه قضائیه ۱۳۶

آیا کارشناس می‌تواند تسلیم نظریه کارشناسی را منوط به وصول مابه التفاوت هزینه کارشناسی نماید؟ ۱۳۶

دستمزد هیئت کارشناسی ۱۳۶

وصول دستمزد کارشناسی یا مازاد بر آن ۱۳۷

منظور از عبارت «تجدیدنظرخواهی متوقف» خواهد شد چیست؟ ۱۳۷

اعتراض به نظر کارشناس در مرحله اجرای حکم چگونه است؟ ۱۳۷

آیا می‌توان به‌جای کارشناس رسمی از اهل خیره انتخاب کرد؟ ۱۳۸

اشتغال کارشناس در خارج از منطقه جغرافیایی ۱۳۸

- ۱۳۹ اجرای قرار کارشناسی نیاز به تعیین وقت رسیدگی و دعوت طرفین ندارد ۱۳۹
- ۱۳۹ میزان تاثیر نظریه کارشناسی در تعیین تکلیف نهایی پرونده ۱۳۹
- ۱۴۰ تشتت نظرات کارشناسی در یک‌رشته کارشناسی با موضوع مشابه ۱۴۰
- ۱۴۰ قبول یا عدم قبول نظریه کارشناس با دادگاه است ۱۴۰
- ۱۴۰ در صورت عدم تمکن مالی هر یک از اصحاب دعوی، دادگاه می‌تواند ۱۴۰
- ۱۴۱ تعیین کارشناس و تعیین هزینه و دستمزد کارشناسی با نیابت قضائی ۱۴۱
- ۱۴۱ آیا ارجاع کارشناسی به کارمند شاغل قضائی یا اداری دادگستری یا ثبت‌اسناد و املاک ممنوع است؟ ۱۴۱
- ۱۴۱ عدم ممانعت اجرای قرار کارشناسی از مورد اجاره پلمپ شده ۱۴۱
- ۱۴۲ آیا تهیه وسیله قرار کارشناسی با کارشناس است؟ ۱۴۲
- ۱۴۲ در چه شرایطی امکان جلب کارشناس خبره وجود دارد؟ ۱۴۲
- ۱۴۳ در صورتی که ملکی در رهن بانک قرار داشته باشد ۱۴۳
- ۱۴۳ در مورد معاینه محل و کارشناسی چنانچه خانه یا باغ محصور و در بسته باشد ۱۴۳
- ۱۴۳ آیا گزارش خلاف واقع کارشناس رسمی دادگستری عنوان جعل را دارد؟ ۱۴۳
- ۱۴۳ تعیین و اعلام وقت و محل رسیدگی به کارشناس و طرفین دعوی ۱۴۳
- ۱۴۴ عدم تهیه وسیله اجرای قرار معاینه محلی و ابطال دادخواست ۱۴۴
- ۱۴۴ پرداخت خسارت تأخیر تأدیه توسط ادارات دولتی ۱۴۴
- ۱۴۵ مازاد هزینه کارشناسی ۱۴۵
- ۱۴۵ ملاحظه سند مالکیت خواهان توسط کارشناس ۱۴۵
- ۱۴۶ شکایت از کارشناس ۱۴۶
- ۱۴۶ کارشناس برای مطالبه دستمزد کارشناسی احتیاج به تقدیم دادخواست ندارد ۱۴۶
- ۱۴۶ آیا کارشناس در اظهارنظر خود محدود به رقم و مبلغ عنوان شده توسط خواهان است؟ ۱۴۶
- ۱۴۷ هزینه ارزیاب و کارشناس، انتخاب ارزیاب از خبرگان محلی، اجرای کارشناسی ۱۴۷
- ۱۴۷ آیا خسارت تأخیر تأدیه به مبلغی که کارشناسان به‌عنوان خسارت ناشی از عدم انجام تعهد تعیین کرده‌اند، تعلق می‌گیرد؟ ۱۴۷
- ۱۴۷ آیا استفاده از عبارت «کارشناس رسمی ماده ۲۷ سازمان نظام مهندسی» امکان‌پذیر است یا خیر؟ ۱۴۷
- ۱۴۸ عدم لزوم تعیین هیئت کارشناسان طبق مقررات لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک اشخاص ۱۴۸
- ۱۴۹ منظور از عدم النفع چیست؟ ۱۴۹
- ۱۴۹ مقوم نمودن خواسته دعوی از طرف خواهان ۱۴۹
- ۱۵۰ نحوه کارشناسی خانه یا باغ محصور ۱۵۰
- ۱۵۰ کارشناسی و نحوه رسیدگی و صدور حکم پس از اجرای نیابت قضائی و اعاده پرونده ۱۵۰

۱۵۰ اظهارنظر کارشناس در خارج از مهلت کارشناسی نیز ممکن است مورد استناد قرار گیرد.

۱۵۱ ارزیابی و فروش کالای قاچاق
 چنانچه صحت گواهی مورد تردید باشد
 ۱۵۱ اعلام نظریه کارشناسی
 ۱۵۱

فصل دهم: مختصر و مفید از حسابرسی بدانیم ۱۵۳

انواع حسابرسی ۱۵۳
 وجوه تشابه و اختلاف در گزارشات حسابرسی و گزارشات کارشناسی ۱۵۴
 دعاوی مالی و غیرمالی ۱۵۴
 ۲۰۰ نکته کلیدی و مهم در حسابرسی ۱۵۷

فصل یازدهم: حقوق ارتفاقی ۱۶۸

شرح کامل حق ارتفاق ۱۶۸
 حق ارتفاق چگونه ایجاد می شود؟ ۱۶۹
 تفاوت حق ارتفاق و حق انتفاع چیست؟ ۱۷۰
 پرسش و پاسخ کارشناسی در مورد حق عبور ۱۷۱

فصل دوازدهم: نکاتی در باب عقود ۱۷۲

طبقه بندی عقود ۱۷۲
 تفاوت میان تفاهم نامه، توافق نامه و قرارداد از دیدگاه حقوقی ۱۷۲
 شرایط ایجاد مسئولیت قراردادی ۱۷۳
 قرارداد ارفاقی چیست؟ ۱۷۴
 انواع اختیارات قانونی ۱۷۵
 احکام کلی اختیارات ۱۷۶
 تفاوت مبیعه نامه و قولنامه ۱۷۶
 بیع ماده ۳۳۸ قانون مدنی ۱۷۷
 اهلیت در معاملات ۱۷۷
 نکات حقوق مدنی درباره عقود ۱۷۹
 عقود معینه و غیرمعینه ۱۷۹
 قرارداد خصوصی نسبت به کسانی که آن را منعقد نموده اند در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد نافذ است ۱۸۰
 وجه التزام در قرارداد به چه معناست؟ ۱۸۰
 پیمان، عقد لازم است یا جایز؟ ۱۸۱

۱۸۱	شرایط صحت معامله، مشروعیت جهت معامله.....
۱۸۲	رسمی بودن سند.....
۱۸۲	انتفاع.....
۱۸۳	روشهای انحلال عقود.....
۱۸۳	حق حبس.....
۱۸۴	انواع فسخ.....
۱۸۴	چند نکته ساده حقوقی در باب عقد.....
۱۸۵	قاعده خسارت.....
۱۸۵	انواع عقود اسلامی.....
۱۸۶	در هر قرارداد لاقبل باید ارکان و موارد زیر درج شود.....
۱۸۷	پرسش و پاسخ در خصوص قرارداد کارشناسی.....
۱۸۸	در چه مواردی در ماده ۴۸ خیار شرط به نفع پیمانکار است؟.....
۱۸۸	جوینت ونچر و کنسرسیوم.....
۱۸۸	عقد هبه.....
۱۸۹	انواع عقود در قانون مدنی.....

فصل سیزدهم: آشنایی با شرکتهای تجاری..... ۱۹۱

۱۹۱	انواع شرکتهای تجاری.....
۱۹۲	مقررات مربوط به مدیریت شرکتهای.....
۱۹۳	شباهت‌ها و تفاوت‌های شرکت تضامنی با شرکت با مسئولیت محدود.....
۱۹۳	نکات مهم حقوق تجارت.....
۱۹۴	قانون تجارت سهام شرکت.....
۱۹۴	نکاتی در خصوص شرکتهای حقوقی.....

فصل چهاردهم: نکات کاربردی و مهم حقوقی..... ۱۹۶

۱۹۶	آیا می‌دائید اظهارنامه چیست و در چه مواردی کاربرد دارد؟.....
۱۹۶	آیا حتماً باید به اظهارنامه ابلاغ شده پاسخ دهیم؟.....
۱۹۶	آیا موارد دیگری را می‌توان جایگزین اظهارنامه کرد؟.....
۱۹۷	راه‌حلی مفید برای لغو نمودن وکالت‌نامه‌های بلا عزل.....
۱۹۷	ضرر و زیان ناشی از عدم النفع در رابطه با کارشناس.....
۱۹۷	لزوم جبران خسارت تأخیر در پرداخت مطالبات.....
۱۹۸	آیا صدای ضبط‌شده می‌تواند جز دلایل قانونی در دادگاه مورد استفاده قرار گیرد؟.....
۱۹۸	مسبب و ضامن.....

۱۹۸	تفاوت میان خسارت و غرامت
۱۹۹	اجرت
۱۹۹	انتخاب سبب مسئول از بین دیگر اسباب
۲۰۰	کارشناسی و دادرسی شباهت‌ها و تفاوت‌ها
۲۰۰	دادورز کیست؟
۲۰۰	ابلاغ واقعی و ابلاغ قانونی
۲۰۱	آیا رهن با وثیقه فرق دارد؟
۲۰۲	مرور زمان در مسؤولیت مدنی مهندسان
۲۰۲	چه کسانی ضابطان دادگستری هستند؟
۲۰۳	تقسیم ادله اثبات دعوی به لحاظ منشأ آنها
۲۰۳	تفاوت حکم و قرار
۲۰۴	قرار ابطال دادخواست
۲۰۵	قرار اناطه
۲۰۵	وظایف دادسرا عبارت‌اند از:
۲۰۵	چند نکته از آیین دادرسی مدنی - دعوی طاری
۲۰۶	تقسیم‌بندی جرم
۲۰۷	حق استفاده از نماینده حقوقی
۲۰۷	نکته‌های جزای اختصاصی
۲۰۷	نکات قابل توجه در امور قضائی
۲۰۸	بدون شاهد چگونه ادعای خود در دادگاه را اثبات کنیم
۲۰۹	اصل صحت
۲۰۹	مرجع تعقیب و مرجع تحقیق طبق قانون آیین دادرسی کیفری
۲۰۹	چه کسی می‌تواند وکالت کند؟
۲۰۹	استناد به حالت ضرورت
۲۱۰	اموال مشمول و معاف از مالیات بر ارث
۲۱۱	نکاتی در خصوص وکالت بلا عزل و بقای وکالت و حق توکیل
۲۱۱	هزینه‌های دادرسی مطالبه مهریه
۲۱۲	حق‌وحقوق مالی زن
۲۱۳	در موارد زیر پرداخت دیه بر عهده بیت‌المال است
۲۱۳	رأی بر دو نوع است
۲۱۴	نکات مهم آیین دادرسی مدنی
۲۱۶	لایحه جدید در مورد مهریه و سکه چه می‌گوید؟
۲۱۶	اقسام دفاع شکلی

۲۱۶ اخذ به السوم
۲۱۶ آیا پدر و مادر می‌توانند قبل از فوت ارثیه فرزندان را تقسیم کنند؟
۲۱۶ رزق
۲۱۷ توضیحاتی در مورد دادخواست
۲۱۷ وضعیت پرونده در صورت فوت اصحاب دعوا
۲۱۸ چه کسانی می‌توانند شهادت دهند؟
۲۱۸ چند نکته حقوقی در مورد ازدواج
۲۱۸ آیا بعد از مرگ شوهر ارث و مهریه به همسر ایشان تعلق می‌گیرد یا خیر؟
۲۱۹ وصیت
۲۲۰ عقد وکالت مطلق
۲۲۰ مستثنیات دین
۲۲۰ دعوی تصرف عدوانی و مزاحمت از حق
۲۲۰ اقاله
۲۲۱ تفاوت‌های ادعای جعل با انکار و تردید
۲۲۱ بیع
۲۲۱ تعریف مال منقول و غیرمنقول
۲۲۲ مواعد (مواد ۴۴۲ تا ۴۵۳)
۲۲۲ حق شفعه چیست؟
۲۲۳ درخواست‌هایی که نیازی به تنظیم دادخواست ندارند
۲۲۳ شروط نامشروع در قانون مدنی
۲۲۴ در باب خسارت حاصله از عدم اجرای تعهدات در قانون مدنی
۲۲۴ تقسیم ترکه در طبقه اول با مثال
۲۲۵ کیفرخواست
۲۲۵ نکات بسیار مهم و آزمونی حقوقی
۲۲۵ اقسام دعوی تصرف
۲۲۶ وقف
۲۲۷ انواع اجرائیه
۲۲۷ اموالی که تابع اموال غیرمنقول هستند
۲۲۷ نکات کاربردی قانون مدنی ارث
۲۳۰ در چه صورت دیوان عدالت اداری مصوبه دولتی را ابطال می‌نماید؟
۲۳۰ حکم حضوری و غیابی
۲۳۰ انواع وقت رسیدگی
۲۳۱ انواع اشخاص حقوقی

۲۳۲	اعسار.....
۲۳۳	مرجع رسیدگی به شکایت و تصمیمات و دستورات مقامات دولتی و شهرداری‌ها.....
۲۳۳	نحوی رسیدگی به دادخواست در دیوان عدالت اداری.....
۲۳۳	ادله اثبات دعوا.....
۲۳۴	تأمین خواسته.....
۲۳۵	فروش مال غیر.....
۲۳۶	آشنایی با مبانی اولیه حقوقی و کارشناسی.....
۲۳۶	آشنایی با تعدیل سهم و تقسیم ترکه.....
۲۳۸	روش‌های سه‌گانه تعدیل سهام.....
۲۳۸	مثال‌های مختلف تعدیل به قیمت.....
۲۳۹	مثال‌هایی بر مبنای ۲۴۰ سهم.....
۲۳۹	مثال‌هایی بر مبنای درصد، در برخی موارد قدرالسهم براساس درصد می‌باشد.....
۲۴۰	تقاضای تقسیم ترکه و تعدیل سهم‌الارث ورثه.....
۲۴۰	درخواست مهریه از محل فروش اموال همسر.....
۲۴۱	تقاضای تقسیم ماترک.....
۲۴۲	قرار در دعاوی حقوقی.....
۲۴۵	حکم و قرار.....
۲۴۵	تفاوت حکم و قرار.....
۲۴۵	مثال پرداخت تضامنی اجرت‌المثل ایام تصرف.....

فصل پانزدهم: مثال‌هایی کاربردی از آرای دادگاه‌های مرتبط با موضوعات کارشناسی

۲۴۹
۲۴۹	شکایت کیفری علیه کارشناس رسمی دادگستری مبنی بر ارزیابی غیرواقع‌گرایانه ملک رهنی... ۲۴۹
۲۵۰	شکایت شاکی از حکم براثت کارشناس.....
۲۵۱	دادنامه دیوان عالی کشور حقوقی.....
۲۵۱	دادنامه بدوی و تجدیدنظر حقوقی.....
۲۵۲	نمونه قرار کارشناسی.....

فصل شانزدهم: نکات کاربردی و مهم کارشناسی

۲۵۴	حقوقی فکر کنیم، فنی بنویسیم.....
۲۵۵	تفاوت قیمت و ارزش.....
۲۵۵	تفاوت قیمت و ثمن.....
۲۵۵	فرق بین علی‌الحساب و پیش‌پرداخت.....

- جریب چیست؟ ۲۵۵
- لزوم جبران خسارت تأخیر در پرداخت مطالبات ۲۵۵
- پذیرش مدارک جدید توسط کارشناس ۲۵۶
- اساس تصمیم‌گیری کارشناس بر چه مبنایی می‌باشد؟ ۲۵۶
- انواع کارشناس رسمی دادگستری و مقایسه آنها ۲۵۷
- آیا کارشناس یا هیئت کارشناسی می‌تواند از نظریه قبلی خود عدول نماید؟ ۲۵۸
- آیا اسکرین شات‌ها سند محسوب می‌شود؟ ۲۵۸
- همکار محترم کارشناس آیا می‌داند ۲۶۰
- پرسش و پاسخ در خصوص حق الزحمه کارشناسی در شورای حل اختلاف ۲۶۰
- آیا کارشناسان رسمی می‌توانند همزمان به‌عنوان کارشناس خبره اعلام نظر نمایند؟ ۲۶۰
- مفهوم «جمع جہات» در گزارش کارشناسی ۲۶۱
- نکات مورد توجه در ارجاع امر به کارشناسی ۲۶۱
- پرداخت دستمزد کارشناسی بعهده کیست؟ ۲۶۲
- مرخصی کارشناسان ۲۶۲
- اخذ توضیح از کارشناس و در صورت نقض نظر کارشناس صدور قرار تکمیلی ۲۶۳
- دیدگاه دادگاه نسبت به نظریه کارشناس ۲۶۴
- نکاتی در خصوص ارجاعات کارشناسی به همکاران محترم ۲۶۴
- عدم اظهار نظر کارشناس در مهلت مقرر ۲۶۵
- قبول کارشناسی تکلیف یا اختیار ۲۶۵
- گزارش اصلاحی کارشناس ۲۶۵
- آیا نظریه تکمیلی کارشناس می‌تواند در ارزیابی خسارات، کمتر یا بیشتر از نظریه اول باشد؟ ۲۶۶
- کارشناسی در موارد صدور حکم خلع ید و قلع بنا ۲۶۶
- استفاده از نقشه‌برداری موجود در نظریه کارشناسان قبلی ۲۶۷
- آیا کارشناسی در ایام تعطیل بلامانع است؟ ۲۶۷
- انتخاب کارشناس توسط طرفین دعوا و قطعیت لازم‌الاجرا شدن نظر کارشناس ۲۶۸
- آیا محکومیت انتظامی کارشناس به لحاظ اظهار نظر خارج از صلاحیت در فرض درستی و صحت نظر موجبات محکومیت وی به پرداخت خسارت زیان‌دیده را فراهم می‌سازد؟ ۲۶۸
- اخذ توضیح از کارشناس فرع بر ارجاع کارشناسی است ۲۶۸
- زمان در جرائم مربوط به نظریه کارشناسی ۲۶۹
- محل دفتر کارشناسی ۲۶۹
- تعارض بین نظر کارشناسی و شهادت شهود ۲۶۹
- آیا در کارشناسی می‌توان به فاکتورهای ارائه شده از سوی طرفین استناد کرد؟ ۲۶۹

۲۷۰	درخواست تأخیر در امر کارشناسی
۲۷۰	تخلف کارشناس
۲۷۰	مدت زمان اعتبار گزارش کارشناسی
۲۷۰	کارشناس نباید رأی صادر کند
۲۷۰	اعتبار نظریه کارشناسی برای اجرای احکام

آیا کارشناس می‌تواند به لحاظ کسر هزینه نسبت به نرخ تعرفه رسمی از انجام کارشناسی خودداری کند؟	۲۷۱
آیا رعایت حق الزحمه بر اساس تعرفه با توجه به ماده ۲۶۴ ق.آ.د.م برای محاکم الزامی است یا خیر؟	۲۷۱
در کارشناسی از چه مراکزی باید استعلام گرفت؟	۲۷۱
فرم خلاصه‌برداری از پرونده	۲۷۱
آشنایی با سیر مراحل پرونده‌های ارجاعی به کارشناسان رسمی دادگستری	۲۷۲
طرفین پرونده، مدارک موجود در پرونده و بازدید از محل	۲۷۳
دغدغه پاسخ گوئی به مجموعه‌های بازرسی و انتظامی در رابطه با کارشناسی	۲۷۴

فصل هفدهم: غلط ننویسیم	۲۷۵
بعضی از لغات حقوقی و معادل آن در زبان پارسی	۲۸۸

فصل هجدهم: داوری	۲۹۰
داوری	۲۹۰
علل رجوع به داوری	۲۹۱
مشخصات داوری	۲۹۳
داوری و کارشناسی	۲۹۴
داوری و سازش	۲۹۵
داوری و گواهی	۲۹۵
فرق داوری با قضاوت دولتی	۲۹۶
قرارداد داوری	۲۹۷
تعریف قرارداد داوری	۲۹۸
طرفین قرارداد داوری	۲۹۹
انواع قرارداد داوری	۳۰۱
قرارداد داوری مقید و اشکال آن	۳۰۱
اشکال دیگر قراردادهای مقید	۳۰۳

۳۰۴	قرارداد داوری مطلق
۳۰۶	قرارداد متضمن تراضی در مورد نحوه انتخاب داور
۳۰۷	روش‌های تعیین سرداور
۳۰۹	اجرای قرارداد داوری
۳۱۱	قوانین داوری در آیین دادرسی مدنی
۳۱۶	تفاوت کارشناس با داور
۳۱۷	احراز ابلاغ رأی داور توسط قاضی محترم
۳۱۷	نکاتی در خصوص داوری
۳۱۷	پرسش و پاسخ کارشناسی داوری
۳۱۸	آئین نگارش رأی داوری

فصل نوزدهم: راهنما و اصول نظریه نویسی

۳۲۳	آئین نگارش برای کارشناسان رسمی دادگستری
۳۲۹	دستورالعمل سربرگ و گزارشهای کارشناسی مصوبه ۲۵ تیرماه ۹۶ به شماره ۵۷۰۷
۳۳۰	نکاتی که باید جهت نگارش نظریه کارشناسی رعایت شود
۳۳۱	ویژگی‌های نظریه کارشناسی از منظر قانون
۳۳۵	نکاتی در تهیه و تنظیم نظریه کارشناسی
۳۳۶	انواع سربرگ کارشناسی
۳۳۶	متن نویسی نظریه کارشناسی
۳۴۰	ساده‌نویسی چیست؟
۳۴۱	آشنایی با قسمت‌های اصلی نظریه کارشناسی
۳۴۲	کلیات روش تهیه گزارش‌های کارشناسی
۳۴۴	تکالیف و وظایف کارشناسان رسمی دادگستری
۳۴۴	رفتار و ویژگی‌های ظاهری کارشناس در زمان حضور در دادگاه

خداوند را بسیار سپاسگزار و شاکرم که بار دیگر بر این بنده حقیر منت نهاد تا مجموعه حاضر را که نتیجه بیش از دو سال تحقیق و پژوهش و جمع‌آوری مطالب مفید و مرتبط با موضوعات کارشناسان رسمی دادگستری، کارشناسان رسمی قوه قضائیه معروف به ماده ۱۸۷، کارشناسان ماده ۲۷ قانون نظام‌مهندسی و کنترل ساختمان و نیز مهندسین ناظر دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی ساختمان را تهیه و تنظیم و در اختیار این علاقه‌مندان قرار دهم. مجموعه سه قسمتی حاضر تحت عنوان مرجع کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه نام‌گذاری گردیده است، در سنوات گذشته حجم عظیمی از اطلاعات مرتبط با موضوعات کارشناسی در سایت‌ها و شبکه‌های مجازی علی‌الخصوص کانال‌ها و گروه‌های تلگرامی توسط اساتید باتجربه و مجرب در قالب تالارهای گفتگو توزیع و در دسترس همگان قرار گرفته است. ضمن ارج نهادن به زحمات این عزیزان در راهنماییها و ارائه بی‌دریغ اندوخته‌هایشان، به پیشنهاد یکی از دوستان فرهیخته کارشناس عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان کرمانشاه (آقای مهندس داریوش منوچهرآبادی) به جهت حفظ و ثبت و در دسترس بودن این اطلاعات برای همگان اقدام به تهیه و تنظیم این اطلاعات نمودم، به جهت عمومی بودن موضوعات و مباحث بخش اول که برای تمامی رشته‌های کارشناسی کاربرد دارد، این قسمت تحت عنوان «مباحث حقوقی و موضوعات کارشناسی» جمع‌آوری گردید. بدون شک تمامی کارشناسان رشته‌های مختلف به مباحث ارائه شده در این مجلد علاقه‌مند بوده و در تمام دوران حرفه کارشناسی خود با این موضوعات مواجه خواهند شد.

آشنایی و درک و دریافت و استنتاج و استخراج اطلاعات مورد نیاز از درون اسناد رسمی و نیز آشنایی با موضوعات مرتبط با حوزه ثبت اسناد و املاک از دیگر مباحث حساس و مهم در امر حرفه کارشناسی بوده که از طرفی آشنایی حداقلی برای تمامی رشته‌ها را می‌طلبد و از طرف دیگر نیز برای رشته‌هایی خاص از قبیل راه و ساختمان، نقشه‌برداری، کشاورزی و منابع طبیعی، امور ثبتی و غیره، از جمله مهمات به شمار می‌آید. به همین دلیل در قسمت دوم تلاش نمودم بخش فراوانی از اطلاعات مورد نیاز این بخش را گردآوری و ارائه نمایم و این مجلد «مباحث ثبتی و املاکی» نام گرفت. تجربه بیش از دو دهه در موضوعات ساختمانی، هم در بخش دولتی «طرح‌های عمرانی» و هم در بخش خصوصی «حوزه نظام‌مهندسی ساختمان» این ایده را پرورش داد که مطالب متنوع و مفید ساختمانی را هم در حوزه حقوقی و مطالب محض ساختمانی را در بخش سوم تهیه، تنظیم و ارائه نمایم. این مجلد بدین جهت «مباحث ساختمانی» نامیده شد، فصولی از این مجلد از قبیل ضرایب فهرست‌بها برای همه مهندسین شاغل در طرح‌های عمرانی در سه بخش کارفرما، مشاور و پیمانکار بسیار مفید می‌باشد. این اطلاعات بر اساس آخرین بخشنامه‌های سازمان برنامه‌وبودجه استخراج و ارائه گردیده است. لازم به ذکر است که این مجموعه برای همه متقاضیان درخواست پروانه حرفه کارشناسی و کارآموزان قبول شده در آزمون‌های اخیر نیز بسیار مفید و ارزنده می‌باشد.

محمدعلی فرشادفر

دبیر کمیته آموزش کانون

نشر نوآور ضمن ارج نهادن و قدردانی از اعتماد شما به کتاب‌های این انتشارات، به استحضارتان می‌رساند که همکاران این انتشارات، اعم از مؤلفان و مترجمان و کارگروه‌های مختلف آماده‌سازی و نشر کتاب، تمامی سعی و همت خود را برای ارائه کتابی درخور و شایسته شما فرهیخته گرامی به کار بسته‌اند و تلاش کرده‌اند که اثری را ارائه نمایند که از حداقل‌های استاندارد یک کتاب خوب، هم از نظر محتوایی و غنای علمی و فرهنگی و هم از نظر کیفیت شکلی و ساختاری آن، برخوردار باشد.

با این وجود، علی‌رغم تمامی تلاش‌های این انتشارات برای ارائه اثری با کمترین اشکال، باز هم احتمال بروز ایراد و اشکال در کار وجود دارد و هیچ اثری را نمی‌توان الزاماً مبرا از نقص و اشکال دانست. از سوی دیگر، این انتشارات بنابه تعهدات حرفه‌ای و اخلاقی خود و نیز بنابه اعتقاد راسخ به حقوق مسلم خوانندگان گرامی، سعی دارد از هر طریق ممکن، به‌ویژه از طریق فراخوان به خوانندگان گرامی، از هرگونه اشکال احتمالی کتاب‌های منتشره خود آگاه شده و آن‌ها را در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی رفع نماید.

لذا در این راستا، از شما فرهیخته گرامی تقاضا داریم در صورتی که حین مطالعه کتاب با اشکالات، نواقص و یا ایرادهای شکلی یا محتوایی در آن برخورد نمودید، اگر اصلاحات را بر روی خود کتاب انجام داده‌اید پس از اتمام مطالعه، کتاب ویرایش شده خود را با هزینه انتشارات نوآور، پس از هماهنگی با انتشارات، ارسال نمایید، و نیز چنانچه اصلاحات خود را بر روی برگه جداگانه‌ای یادداشت نموده‌اید، لطف کرده عکس یا اسکن برگه مزبور را با ذکر نام و شماره تلفن تماس خود به ایمیل انتشارات نوآور ارسال نمایید، تا این موارد بررسی شده و در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی کتاب اعمال و اصلاح گردد و باعث هرچه پربارتر شدن محتوای کتاب و ارتقاء سطح کیفی، شکلی و ساختاری آن گردد.

نشر نوآور، ضمن ابراز امتنان از این عمل متعهدانه و مسئولانه شما خواننده فرهیخته و گرانقدر، به‌منظور تقدیر و تشکر از این همدلی و همکاری علمی و فرهنگی، در صورتی که اصلاحات درست و بجا باشند، متناسب با میزان اصلاحات، به‌رسم ادب و قدرشناسی، نسخه دیگری از همان کتاب و یا چاپ اصلاح شده آن و نیز از سایر کتب منتشره خود را به‌عنوان هدیه، به انتخاب خودتان، برایتان ارسال می‌نماید، و در صورتی که اصلاحات تأثیرگذار باشند در مقدمه چاپ بعدی کتاب نیز از زحمات شما تقدیر می‌شود.

همچنین نشر نوآور و پدیدآورندگان کتاب، از هرگونه پیشنهادها، نظرات، انتقادات و راه‌کارهای شما عزیزان در راستای بهبود کتاب، و هرچه بهتر شدن سطح کیفی و علمی آن صمیمانه و مشتاقانه استقبال می‌نمایند.

نشر نوآور

تلفن: ۰۲۱-۴۴۸۴۱۹۱

www.noavarpub.com

info@noavarpub.com

تشکر و تقدیر

برخود لازم می‌دانم از حمایت‌ها و مساعدت‌های هیئت‌مدیره محترم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان کرمانشاه علی‌الخصوص جناب آقای مهندس حامد سلیمی ریاست محترم هیئت‌مدیره که در به ثمر رسیدن مجموعه حاضر کمال همکاری را می‌پذول نمودند تشکر و قدردانی نموده از خداوند متعال برای این عزیزان سلامتی و عاقبت بخیری خواستاریم.

از مسئولین محترم انتشارات نوآور برادران گرامی نصیرنیا و همچنین سرکار خانم بیگلی نیز بسیار سپاسگزار بوده برای ایشان نیز از خداوند بخشنده سلامتی و توفیق بندگی خواستاریم.

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب سال ۱۳۴۸ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۵۰، برای ناشر محفوظ و منحصرأ متعلق به نشر نوآور است. لذا هر گونه استفاده از کل یا قسمتی از مطالب، اشکال، نمودارها، جداول، تصاویر این کتاب در دیگر کتب، مجلات، نشریات، سایت‌ها و موارد دیگر، و نیز هر گونه استفاده از کل یا قسمتی از کتاب به هر شکل از قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، تایپ از کتاب، تهیه پی دی اف از کتاب، عکس‌برداری، نشر الکترونیکی، هر نوع انتشار به صورت اینترنتی، سی دی، دی وی، فیلم، فایل صوتی یا تصویری و غیره بدون اجازه کتبی از نشر نوآور ممنوع و غیرقانونی بوده و **شرعاً نیز حرام** است، و متخلفین تحت پیگرد قانونی و قضایی قرار می‌گیرند.

با توجه به اینکه هیچ کتابی از کتب نشر نوآور به صورت فایل ورد یا پی دی اف و موارد این چنین، توسط این انتشارات در هیچ سایت اینترنتی ارائه نشده است، لذا در صورتی که هر سایتی اقدام به تایپ، اسکن و یا موارد مشابه نماید و کل یا قسمتی از متن کتب نشر نوآور را در سایت خود قرار داده و یا اقدام به فروش آن نماید، توسط کارشناسان امور اینترنتی این انتشارات، که مسئولیت اداره سایت را به عهده دارند و به طور روزانه به بررسی محتوای سایت‌ها می‌پردازند، بررسی و در صورت مشخص شدن هر گونه تخلف، ضمن اینکه این کار از نظر قانونی غیرمجاز و از نظر شرعی نیز حرام می‌باشد، وکیل قانونی انتشارات از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، پلیس فتا (پلیس رسیدگی به جرایم رایانه‌ای و اینترنتی) و نیز سایر مراجع قانونی، اقدام به مسدود نمودن سایت متخلف کرده و طی انجام مراحل قانونی و اقدامات قضایی، خاطبان را مورد پیگرد قانونی و قضایی قرار داده و کلیه خسارات وارده به این انتشارات از متخلف اخذ می‌گردد.

همچنین در صورتی که هر کتابفروشی، اقدام به تهیه کپی، جزوه، چاپ دیجیتال، چاپ ریسو، آفست از کتب انتشارات نوآور نموده و اقدام به فروش آن نماید، ضمن اطلاع‌رسانی تخلفات کتابفروشی مزبور به سایر همکاران و مؤذعین محترم، از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اتحادیه ناشران، و انجمن ناشران دانشگاهی و نیز مراجع قانونی و قضایی اقدام به استیفای حقوق خود از کتابفروشی متخلف می‌نماید.

خرید، فروش، تهیه، استفاده و مطالعه از روی نسخه غیراصل کتاب،

از نظر قانونی غیرمجاز و شرعاً نیز حرام است.

انتشارات نوآور از خوانندگان گرامی خود درخواست دارد که در صورت مشاهده هر گونه تخلف از قبیل موارد فوق، مراتب را با از طریق تلفن‌های انتشارات نوآور به شماره‌های ۰۲۱-۶۶۴۸۴۱۹۱ و ۰۲۱-۶۶۴۸۴۱۹۲ و یا از طریق ایمیل انتشارات به آدرس info@noavarpub.com و یا از طریق منوی تماس با ما در سایت www.noavarpub.com به این انتشارات ابلاغ نمایند، تا از تضییع حقوق ناشر، پدیدآورنده و نیز خود خوانندگان محترم جلوگیری به عمل آید، و نیز به عنوان تشکر و قدردانی، از کتب انتشارات نوآور نیز هدیه دریافت نمایند.

فرهنگ اصطلاحات کاربردی حقوقی

- ◆ ابراء: چشم‌پوشی اختیاری بستانکار از طلب خود.
- ◆ ابلاغ: رساندن اوراق دعوی مانند اخطاریه، اجرای حکم، اجرای سند و... به اطلاع شخص یا اشخاص معین با رعایت تشریفات قانونی.
- ◆ اجاره‌بها: به معنی مآل الاجاره است، یعنی اجرت و عوض منافع مالی که به موجب عقد اجاره معین می‌شود.
- ◆ اجاره معاطاتی: اجاره‌ای است که ایجاب و قبول آن غیرلفظی باشد.
- ◆ اجاره نامچه: سند اجاره را گویند.
- ◆ اجاره: عقدی است که به موجب آن یک طرف که موجر نامیده می‌شود و منافع عین مالی را (چه غیرمنقول مانند خانه و چه منقول مانند خودرو) به ازای دریافت اجاره‌بها به طرف دیگر که مستأجر نامیده می‌شود منتقل می‌کند. اگر شخص منافع و نیروی کار خود را به ازای دریافت اجرت در اختیار دیگری قرار دهد به او اجیر و به استفاده کننده مستأجر می‌گویند.
- ◆ احاله: خروج دادگاه از صلاحیت محلی برای رعایت پاره‌ای مصالح.
- ◆ احیاء: مقصود احیاء زمین‌های موات و مباح است و مقصود از آن کارهایی است که در نظر عرف، آباد کردن محسوب شود.
- ◆ اخذ به‌السوم: یک نفر مالی را می‌گیرد که معاینه کند که اگر خوب باشد بخرد و اگر بد باشد نخرد.
- ◆ ادله اثبات دعوی: آنچه از مقررات نوشته یا معرفی که در مقام اثبات امری از امور در مراجع قضایی به کار رود.
- ◆ ادله اربعه: در نزد عامه کتاب و سنت و قیاس و اجماع را گویند و در نزد خاصه کتاب و سنت و عقل و اجماع است.
- ◆ اراده: حرکت نفس به طرف کاری معین پس از تصور و تصدیق منفعت آن.
- ◆ اراضی آیش: عناصر آن عبارت است از:
 - الف - بالفعل مالک داشته باشد.
 - ب - زمین مزروعی باشد.
 - ج - مالک برای مدت معلوم یا محدودی از کشت و زرع آن چشم پوشیده باشد.
- ◆ اراضی موات: زمین‌های غیر آبادی که سابقه احیاء و بهره‌برداری ندارد و به صورت طبیعی باقیمانده است.
- ◆ آرش: مقدار مالی است که به عنوان جبران خسارت مالی یا بدنی که در شریعت برای آن اندازه‌های مشخص نشده به خسارت دیده پرداخت می‌گردد و از آن در باب‌های تجارت و دیات سخن رفته است.

- ◆ استخلاف: عبارت است از اینکه شخص دیگری را برای بعد از فوت خود مالک قسمتی از دارایی خود نماید.
- ◆ استرعاء: عبارت است از دعوت شاهد اصل از شاهد فرع مبنی بر اینکه، شهادت او را تحمل نماید.
- ◆ استشهدایه: ورقه ایست که در آن شهادت گواهان در ارتباط با موضوعی که می‌خواهند شهادت بدهند نوشته می‌شود.
- ◆ استعاط: از بین بردن حقی به توسط صاحب حق.
- ◆ استعداء: اقامه دعوی را گویند.
- ◆ استقراء: بررسی جزئیات مربوط به یک کل به منظور استخراج قاعده کلی که مشترک بین آن جزئیات باشد.
- ◆ استیمان: مطالبه مالی به‌عنوان امانت.
- ◆ اسقاط کافه‌خيارات: معمولاً در قراردادهای این عبارت آورده می‌شود تا عقد قوام و ثبات پیدا کند و از حالت تزلزل خارج شود مقصود از خیار همان اختیار است برای مثال اختیار فروشنده برای فسخ معامله و...
- ◆ اسناد رسمی: اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک یا دفاتر اسناد رسمی یا نزد سایر مأموران رسمی در حدود صلاحیت آنان و برابر مقررات قانونی تنظیم شده باشد.
- ◆ اشاعه: اجتماع و جمع شدن حقوقی چند نفر بر مال معین را گویند برای مثال مالکیت مشاعی چند نفر بر روی یک زمین، مال مورد اشاعه را مال مشاع گویند.
- ◆ اشتراط: پیمان بستن، تعهد کردن در عقود یا ضمن عقود - در فقه به معنی التزام و تعهد کردن است.
- ◆ اصل انتقال حقوقی: هر حقی قابل انتقال به غیر است جز آنچه قانون آن را غیرقابل انتقال بداند.
- ◆ اضطرار: حالتی است که در آن تهدیدی صورت نمی‌گیرد ولی اوضاع و احوال برای یک عمل طوری است که انسان با وجود عدم رضایت آن کار و تمایل بواسطه آن شرایط و اوضاع و احوال آن کار را انجام می‌دهد.
- ◆ اطلاق: در لغت رها کردن - در فقه و حقوق - اطلاق عبارت قانون یا سند و یا الفاظ عقود، عبارت از حالتی است که تصریح به عموم و شمول و یا به اختصاصی (ضد شمول) نداشته باشد.
- ◆ اظهارنامه ثبتی: ورقه‌ای است چاپی و رسمی که توسط مأمور دولتی مخصوص که مأمور توزیع اظهارنامه نام دارد پس از تنظیم صورت‌مجلسی شامل حدود و نوع ملک و مشخصات آن و مالک و امضای ریش سفیدان محل و مطلعین، بین متصرفین به‌عنوان مالکیت توزیع می‌شود مندرجات آن باید با صورت‌مجلس بالا مطابق باشد و شماره ملک هم باید در اظهارنامه درج شود.
- ◆ اظهارنامه: نوشته‌ای است که مطابق مقررات قانون تنظیم می‌شود و نویسنده خواسته قانونی و مشروعی را در آن می‌آورد و به‌وسیله مأمورین دادگستری به طرف مقابل ابلاغ می‌شود. برای مثال (موجر) برای مطالبه اجاره‌بهای معوقه از طریق اظهارنامه به طرف (مستأجر) ابلاغ می‌کند بدهی‌اش را بپردازد.
- ◆ اعاده اعتبار: بازگشت تاجر ورشکسته به‌موجب حکم دادگاه به اعتبار بازرگانی خود.
- ◆ اعاده حیثیت: بازگشت به اهلیتی که شخصی به علتی آن را از دست داده است.

- ◊ اعاده دادرسی: از راه‌های رسیدگی فوق‌العاده به پرونده‌های مدنی یا کیفری است که حکم قطعی در مورد آنها صادر شده است.
- ◊ اعتراض به ثبت: اعتراضی است که ذینفع به ضرر متقاضی ثبت ملک یا سایر امور به عمل می‌آورد.
- ◊ اعتراض به حکم غیابی: هنگامی که محکوم‌به حکم دادگاه یا وکیل او در هیچ‌یک از جلسات محاکمه حضور نداشته و یا در پاسخ به ادعای مطروحه لایحه‌ای به دادگاه نفرستد و یا اینکه جلسه محاکمه به طور واقعی به او ابلاغ نشده باشد حکم صادره غیابی است شکایتی که محکوم حکم غیابی به این حکم می‌کند اعتراض به حکم غیابی گویند.
- ◊ اعتراض ثالث: نوعی شکایت و دعوی است که از روش‌های فوق‌العاده شکایت از احکام مدنی است. در این دعوی شاکی از کسانی است که شخصاً یا نماینده‌اش در مرحله محاکمه‌ای که منجر به صدور رأی شده به‌عنوان اصحاب دعوی حضور ندارد و رأی مزبور به حقوق او خلل وارد می‌کند به این اعتراض، اعتراض شخص ثالث نیز گویند.
- ◊ اعتراض عدم تأدیبه: اعتراضی است که برائت امتناع از پرداخت وجه در سررسید برات و سفته به عمل می‌آید.
- ◊ اعتراض نکول: اعتراضی است که برائت نوشتن عدم قبول برات یا سفته از سوی کسی که باید پرداخت کند به‌نگام دیدن سفته یا برات به عمل می‌آید.
- ◊ اعسار: اگر شخصی به‌واسطه عدم کفایت دارایی یا دسترسی به مالش قدرت پرداخت هزینه دادرسی یا پرداخت بدهی‌اش را نداشته باشد می‌گویند فلانی معسر است و باید برای اثبات اعسارش درخواست اعسار از دادگاه صالح به عمل آورد.
- ◊ اعیان: جمع کلمه عین است و عین به معنی مالی است که دارای جرم و ابعاد می‌باشد اعیان در مقابل منافع و حقوق استعمال می‌شود.
- ◊ اعیانی: در مقابل عرصه استعمال می‌شود و عرصه به زمین مملوک گفته می‌شود و اعیانی، اموال غیرمنقول موجود روی آن زمین را گویند.
- ◊ اقاله: به هم زدن عقد لازم است به تراضی یکدیگر آن را تفاسخ و تقابیل نیز می‌نامند.
- ◊ اقامه دعوی: طرح دعوی در مرجع صلاحیت‌دار مدنی یا کیفری یا اداری.
- ◊ اقباض: تسلیم، تحویل، اصطلاحاً تحویل مورد معامله است به‌طرف عقد.
- ◊ اقرار معلق: اقرار اخبار است. اخبار معلق اصلاً اخبار نیست؛ پس چنین اقراری فاقد یکی از عناصر اقرار است و اصلاً عنوان اقرار ندارد.
- ◊ اقرار: عبارت است از اخبار به حقی به نفع غیر و به زیان خود.
- ◊ اقطاع: جمع اقطاعه است و آن قطعه‌ای است از اراضی موات که امام یا نایب او در اختیار کسی می‌گذارد که او را مورد انتفاع خود قرار دهد.
- ◊ امارات: نشانه‌ها، دلالت، اشعار - اماره عبارت از اوضاع و احوالی است که به حکم قانون یا در نظر قاضی دلیل بر امری شناخته می‌شود.
- ◊ امور حسبی: اموری که دادگاه‌ها مکلف‌اند به آن امور اقدام نموده و تصمیمی اتخاذ کنند بدون این که رسیدگی به آنها متوقف بر وقوع اختلاف و منازعه بین اشخاص و اقامه دعوی از طرف آنها باشد.
- ◊ اناطه: حالت توقف رسیدگی و اظهار نظر یک دادگاه بر ثبوت امر دیگری در دادگاه دیگر.

- ✦ انحصار وراثت: حصر وراثت، دعوایی است که به موجب آن وراث متوفی از دادگاه تقاضای صدور تصدیق به منحصر بودن وراثت به عدد و اشخاصی معین و معلوم می‌نمایند.
- ✦ انفال: اموالی است که به موجب قانون متعلق به شخص اول اسلام می‌باشد.
- ✦ انفاسخ: انحلال قهری عقد را گویند.
- ✦ آیین دادرسی: اسم مجموعه‌ای است از مقررات که به منظور رسیدگی به مراعات یا شکایات یا درخواست‌های قضایی وضع و بکار می‌رود.
- ✦ آئین دادرسی مدنی: رشته‌ای از حقوق داخلی هر ملت که از سازمان‌های قضایی و قواعد راجع به دعاوی مدنی بحث می‌کند.
- ✦ برات: سندی است تجارتي که به وسیله آن شخصی که محیل نامیده می‌شود به شخصی که محال‌علیه نامیده می‌شود حواله می‌دهد که مبلغی در وجه شخص ثالث بپردازد.
- ✦ بنجاق: اسناد راجع به مالکیت یا نقل و انتقال سابق بر معامله‌ای که فعلاً انجام می‌گیرد.
- ✦ بیع سلف: مترادف بیع سلم است و آن بیعی است که ثمن حال و مبیع مؤجل باشد.
- ✦ بیع محاباتی: بیع به کمتر از ثمن المثل را که عالملاً عامداً صورت گرفته باشد را گویند.
- ✦ بیع وقف: بیعی که مبیع آن موقوفه باشد که در مورد استثنائی به تجویز قانون فروخته می‌شود.
- ✦ بیع: فروش، خرید - هم به معنی خریدن و هم به معنی فروختن. تملیک عین است به عوض معلوم.
- ✦ بیع مؤجل: بیع نسبه
- ✦ تحجیر: شروع در احیاء از قبیل سنگ چیدن اطراف زمین یا پی‌کنی و یا کندن چاه و غیر تحجیر است. تحجیر سبب مالکیت نمی‌شود ولی سبب پیدایش حق اولویت است.
- ✦ تحریر ترکه: مقصود از تحریر ترکه تعیین مقدار ترکه و دیون متوفی است.
- ✦ تسعیر: تعیین ارزش پول یک کشور با پول کشور دیگر.
- ✦ تصرف عدوانی: تصرفی است که بدون رضای مالک مال غیرمنقول از طرف کسی صورت گرفته باشد.
- ✦ تضامن: در هر یک از دو مورد زیر بکار می‌رود:
 - ۱- در صورت تعدد بستانکاران که هر یک از آنها حق مطالبه تمام طلب را داشته باشند.
 - ۲- در صورت تعدد بدهکاران که بتوان تمام طلب را از هر یک از آنان مطالبه نمود.
- ✦ تفاسخ: مترادف اقاله است.
- ✦ تقسیم: تفکیک حصه هر یک از شرکای ملک مشاع معین از طریق تراضی شرکای یا از طریق حکم دادگاه در صورتی که بین همه شرکای تراضی واقع نشود.
- ✦ تملیک: به معنی عام که در امور مالی و غیر امور مالی هم به کاررفته مانند تملیک بضع در عقد نکاح. به معنی خاص که در حوزه امور مالی به کاررفته است.
- ✦ توکیل: اجرای کاری را بر عهده شخصی وا گذاشتن - وکیل کردن کسی را - برگماشتن.
- ✦ تهاتر: یکی از اسباب سقوط تعهدات است. به موجب آن دو تعهد متقابل که طرفین آنها فرق نمی‌کنند و موضوع آن تعهدات وجه نقد یا شیء مثل هم و هم جنس است به تعداد متساوی با یکدیگر ساقط شوند.
- ✦ ثبت احوال: ثبت وقایع ۴ گانه: تولد، فوت، ازدواج و طلاق.

- ◆ ثلث: یک سوم، بخشی از ترکه که وصایای مالی موصی تا آن میزان بدون اجازه ورثه نافذ است.
- ◆ ثمن: یک هشتم - از فروض ارث است و آن نصیب زوجه است خواه یکی باشد خواه بیشتر. به شرطی که از متوفی فرزندی مانده باشد/ مالی که عوض مبیع در عقد بیع قرار می‌گیرد.
- ◆ جعله: عبارت است از الزام شخصی به ادای اجرت معلوم در مقابل عملی اعم از این که طرف معین باشد یا غیر معین.
- ◆ جهل به قانون: یعنی بی‌اطلاعی از قانونی که منتشر شده و ضمانت اجرا دارد، جهل به قانون عذر محسوب نمی‌شود مگر در موارد خاص.
- ◆ جیرو: ظهر نویسی
- ◆ حاجب: منع کننده، پرده‌دار - حائل، مانع ارث، وارثی که دیگری را از ارث محروم می‌کند.
- ◆ حجب: حالت وارثی است که به واسطه بودن وارث دیگر از بردن ارث کلاً یا جزئاً محروم می‌شود.
- ◆ حصه: سهم، نصیب، بهره.
- ◆ حق ارتفاق: حقی است برای شخص در ملک دیگری به واسطه مالکیت در ملک معین.
- ◆ حق التولیه: سهمی از منافع موقوفه که معمولاً واقف برای حق الزحمه متولی قرار می‌دهد ولو این که واقف و متولی یک نفر باشند.
- ◆ حق العبور: یکی از نمونه‌های حق ارتفاق در ملک غیر است.
- ◆ حق العملکاری: نوعی از وکالت است در امور تجاری.
- ◆ حق المجری: حق ارتفاقی است که به موجب آن مالکی از ملک یا املاک دیگران حق جریان دادن آب یا لوله گاز و نفت یا فاضلاب داشته باشد.
- ◆ حق انتفاع: حقی است که به موجب آن، شخص می‌تواند از مالی که عین آن ملک دیگری است یا مالک خاصی ندارد استفاده کند.
- ◆ حق سکنی: حق انتفاع هرگاه به صورت سکونت منتفع در مسکن متعلق به غیر باشد آن را سکنی و حق سکنی نامند. - حق سکنی در عقد ازدواج عبارت است از تفویض اختیار تعیین محل سکونت به زوجه.
- ◆ حق شفعه: هرگاه مال غیرمنقول قابل تقسیمی بین دو نفر مشترک باشد و یکی از دو شریک، حصه خود را به قصد بیع به شخص ثالثی منتقل کند، شریک دیگر حق دارد قیمتی را که مشتری داده است به او بدهد و حصه مبیعه را تملک کند. این حق را حق شفعه و صاحب آن را شفیع گویند.
- ◆ حقوق ثابت: مراد حقوق مکتسبه است. حقوقی که تحت شرایط قانونی به دست آمده است و آن شرایط قانونی عوض شده است و با این حال حقوق به اعتبار شرایط زمان حدوث آنها معتبر باید شناخته شود.
- ◆ حواله: عقدی است که به موجب آن طلب شخصی از ذمه مدیون به ذمه شخص ثالثی منتقل می‌گردد.
- ◆ خلع ید: رفع تصرف از متصرف غیرمنقول به استناد حکم دادگاه یا سند رسمی و یا حکم قانون.
- ◆ خُمس: یک پنجم، پنج یک هر چیز.
- ◆ خیار تخلف شرط: هرگاه بعد از عقد وفا به شرطی که شده (شرط صفت) نشود کسی که به نفع او شرط شده می‌تواند معامله را فسخ و عوض را بگیرد و می‌تواند معامله را به همان نحو قبول کند.